

Húsvét II. ünnepe

Alapige: Róm 4,16-25 (Oltári ige: Lk 24,13-35 ill. 2Móz 15,1-11)

Krisztus Urunk föltámadása ünnepének 2. napjára az **Agendánk** (Pröhle 1963) ezt az igei témát jelöli meg: **KRISZTUS FELTÁMADT MEGIGAZULÁSUNKÉRT – A húsvéti hit Teremtője**. A kijelölt alapige lényegében ezt témát fejt ki! (Alapvetően ugyanezt találjuk a nap témájaként a 2007-ben kiadott új Liturgikus könyvben is.)

Már itt megjegyzem, hogy a perikópa jelenlegi kijelölése vitatható, hiszen valójában a 13. verstől találunk szervesen egybefüggő gondolatmenetet. A korábbi perikóparend csak Róm 4,20-25 szakaszt jelölte ki, de ez a körülhatárolás is Ábrahám történetére utaló magyarázatért kiáltott.

Tanulságos **összehasonlítani** egymással az újabb protestáns bibliafordításainkat: aláhúzással emeltem ki a jelentős eltéréseket az 1990. évi és a 2014. évi szövegek között (nem emeltem ki viszont a 23. vers szórendi eltérését). Különösen nagy az eltérés a **16-17. versben**. **Istentiszteleti felolvasásra** ez esetben mindenképpen alkalmasabbnak látom a **RÚF 1990. szövegét!** – És tanulmányozzuk természetesen az eredeti szöveget is!

A bibliai szöveg tanulmányozása – Róm 4,(13-)16-25:

(¹³Mert Ábrahám vagy az utóda nem a törvény, hanem a hitből való igazsága alapján részesült abban az ígéletben, hogy örökölni fogja a világot. ¹⁴Hiszen ha a törvény emberei az örökösök, akkor üressé lett a hit, és valóra válthatatlan az ígélet; ¹⁵mivel a törvény csak büntetést eredményezhet. Ahol azonban nincs törvény, ott nincs törvényszegés.) ¹⁶Azért adatott tehát az ígélet a hit alapján, hogy kegyelemből legyen, és így bizonyos legyen az ígélet Ábrahám minden utóda számára: nem csak a törvény alatt élőknek, hanem az Ábrahám hitét követőknek is. ¹⁷Ő, ahogyan meg van írva: „Sok nép atyjává tettelek.” Mert hitte, hogy Isten megeleveníti a holtakat, és létre hívja a nem létezőket. ¹⁸Reménység ellenére is reménykedve hitte, hogy sok nép atyjává lesz, ahogyan megmondattott: „Ennyi lesz a te magod!” ¹⁹Mert hitében nem gyengült meg, amikor arra gondolt, hogy százesztendőssé lévén, elhalt már saját teste, és Sára méhe is elhalt. ²⁰Isten ígéletét sem vonta kétségbe hitetlenül, sőt megerősödött a hitben dicsőséget adva Istennek, ²¹és teljesen bizonyos volt afelől, hogy amit Isten ígér, azt meg is tudja tenni. ²²Ezért Isten ezt „be is számította neki igazságu”. ²³De az, hogy „beszámította neki igazságu”, nem egyedül érte van megírva, ²⁴hanem értünk is, akiknek majd beszámítja, ha hiszünk abban, aki feltámasztotta a halottak közül Jézust, a mi Urunkat; ²⁵aki halálra adatott bűneinkért, és feltámasztatott megigazulásunkért. (RÚF 1990.)

(¹³ Mert Ábrahám vagy az utóda nem a törvény, hanem a hitből való igazsága alapján részesült abban az ígéletben, hogy örökölni fogja a világot. ¹⁴ Hiszen ha a törvény alatt élők az örökösök, akkor üressé lett a hit, és hiábavaló az ígélet, ¹⁵ mivel a törvény csak Isten haragjához vezet. Ahol azonban nincs törvény, ott nincs törvényszegés sem.) ¹⁶ Azért hitből, hogy kegyelemből legyen, és így bizonyos legyen az ígélet Ábrahám minden utóda számára: nemcsak a törvényből valóknak, hanem az Ábrahám hitét követőknek is. ¹⁷ Ő, ahogyan meg van írva: „sok nép atyjává tettelek téged”, mindnyájunk atya Isten színe előtt, akiben hitt, aki megeleveníti a holtakat, és létre hívja a nem létezőket. ¹⁸ Reménység ellenére is reménykedve hitte, hogy sok nép atyjává lesz, ahogyan megmondattott: „ilyen sok lesz a te utódod!” ¹⁹ Mert hitében nem gyengült meg, amikor arra gondolt, hogy százesztendőssé lévén, elhalt már saját teste, és Sára méhe is elhalt. ²⁰ Isten ígéletében nem kételkedett hitetlenül, sőt megerősödött a hitben dicsőséget adva Istennek, ²¹ és teljesen bizonyos volt afelől, hogy amit Isten ígér, azt meg is tudja tenni. ²² Ezért Isten ezt „be is számította neki igazságu”. ²³ De nem egyedül érte van megírva, hogy „beszámította neki igazságu”, ²⁴ hanem értünk is, akiknek majd beszámítja, mert hiszünk abban, aki feltámasztotta a halottak közül Jézust, a mi Urunkat, ²⁵ aki halálra adatott bűneinkért, és feltámasztatott megigazulásunkért. (RÚF 2014.)

(¹³Mert nem a törvény által adatott az ígéret Ábrahámnak, vagy az ő magvának, hogy e világnak örököse lesz, hanem a hitnek igazsága által. ¹⁴Mert ha azok az örökösök, kik a törvényből valók, hiábavalóvá lett a hit, és haszontalanná az ígéret: ¹⁵Mert a törvény haragot nemz: a hol pedig nincsen törvény, ott törvény ellen való cselekedet sincsen.) ¹⁶Azért hitből, hogy kegyelemből *legyen*; hogy erős legyen az ígéret az egész magnak; nemcsak a törvényből valónak, hanem az Ábrahám hitéből valónak is, a ki mindnyájunknak atyánk ¹⁷(A mint meg van írva, hogy sok nép atyjává tettelek téged) az előtt, az Isten előtt, a kiből hitt, a ki a holtakat megelevenít, és azokat, a melyek nincsenek, előszólítja mint meglevőket. ¹⁸A ki reménység ellenére reménykedve hitte, hogy sok népnek atyjává lesz, a szerint, a mint megmondott: Így léssen a te magod. ¹⁹És hitében erős lévén, nem gondolt az ő már elhalt testére, mintegy százesztendőss lévén, sem Sárának elhalt méhére; ²⁰Az Istennek ígéretében sem kételkedett hitetlenséggel, hanem erős volt a hitben, dicsőséget adván az Istennek, ²¹És teljesen elhitte, hogy a mit ő ígért, meg is cselekedheti. ²²Azért is tulajdonítták neki igazságul. ²³De nemcsak ő érte iratott meg, hogy tulajdonítták neki *igazságul*, ²⁴Hanem mi érettünk is, a kiknek majd tulajdonítatik, azoknak tudniillik, a kik hisznek Abban, a ki feltámasztotta a mi Urunkat a Jézust a halálból, ²⁵Ki a mi bűneinkért *halálra* adatott, és feltámasztott a mi megigazulásunkért. (Rev. Károli)

Görög eredeti szöveg:

(¹³ Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως.
¹⁴ εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία·
¹⁵ ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὗ δὲ οὐκ ἔστιν νόμος οὐδὲ παράβασις.)
¹⁶ Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν,
¹⁷ καθὼς γέγραπται ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε, κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ τοῦ ζωοποιούντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα.
¹⁸ Ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον· οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου,
¹⁹ καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα [ἤδη] νεκρωμένον, ἑκατονταετῆς που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας·
²⁰ εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ
²¹ καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ ἐπήγγελται δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι.
²² διὸ [καὶ] ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.
²³ Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ
²⁴ ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν,
²⁵ ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.¹

Néhány fontos szó:

κατενόησεν - tekintette (verb. A. ind. aor. sg. 3.)

κατανοέω - fölfog, megért; figyelmesen szemlél, szemét ill. elméjét vmire koncentrálja

νεκρωμένον, - halottá vált (verb. P. part. perf. n. sg. acc.)

νεκρώω - meghal, halálba ad, megöli

νέκρωσις, -εως - halott mivolt

διεκρίθη - kételkedett (verb. P. ind. aor. sg. 3.)

διακρίνω - 1) (A) különbséget tesz, szét-/elválaszt; eldönt, ítélkezik; 2) (M) vitatkozik; 3) (P) önmagával vitatkozik, kételkedik

1 <https://www.bibelwissenschaft.de/online-bibeln/novum-testamentum-graece-na-27/lesen-im-bibeltext/bibel/text/lesen/stelle/55/40001/49999/ch/e345239caad2420bef602d40bbe803d7/>

πληροφορηθείς - teljesen meggyőződve (verb. P. part. aor. m. sg. nom.)

πληροφορέω - beteljesít

ἐλογίσθη - beszámíttatott (verb. P. ind. aor. sg. 3.)

λογίζομαι - (be)számít, számon tart, felró, megfontol, szándékozik, határoz

παρεδόθη - átadatott (verb. P. ind. aor. sg. 3.)

παραδίδωμι - átad, kiszolgáltat, elárul; A παραδίδωμι igét az Újszövetség gyakran használja Jézus szenvedésével kapcsolatban, de ugyanez az ige szerepel ott is, ahol Jézus tanítványainak a kiszolgáltatásáról van szó, akik ilyen módon maguk is Jézus szenvedésében részesülnek (pl. Lk 21,12; Pálról: Acs 21,11; 28,17). A szó jelentheti: valamilyen hatóságnak, törvényszéknek átadni, börtönbe vetni, halálra adni...

δικαίωσις, -εως - igazoltság; A δικαίωμα (jogi döntés) eredménye a megigazítás, igazzá nyilvánítás. Jézus Krisztus érdeméért ez tulajdona a ... felmentett embernek. (Nehéz magyarul visszaadni: a δικαίωμα olyan folyamat, amely az δικαίω-ból indult ki, és eredménye, ok-okozati következménye a δικαίωσις lett.)²

Héber fordítás:

(¹³ כי לא על־ידי תורה היתה ההבטחה לאברהם או לזרעו להיות ירש העולם כי אם על־ידי צדקת האמונה: ¹⁴ כי אלו היתה הירשה לבני־התורה האמונה תהיה לריק וההבטחה בטלה: ¹⁵ יען אשר התורה מביאה קצף כי באין תורה אין עברה:) ¹⁶ על־כן מאמונה למען תהיה לפי־חסד בעבור אשר תפון ההבטחה לכל הזרע לא לבני התורה לבדם כי־גם לבני אמונת אברהם אשר הוא אב לכלנו: ¹⁷ כפֿתוב כי אב־המון גוים נתתיָ והוא האמין כי נגד פֿניו אלהים המחיה את־המתים והקורא למה־שלא־היה כֿמו הנה: ¹⁸ בא־פס תקנה האמין בתקנה למען אשר יהיה לאב המון גוים כֿמו שֶׁנֶאֱמַר כֹּה יִהְיֶה זרעוֹ: ¹⁹ ולא רִפְתָּה אֱמוּנָתוֹ בְּהִתְבַּוְּנוֹ אֶל־בְּשָׁרוֹ אֲשֶׁר הָיָה כִּמְת בְּהִיּוּתוֹ כִּבְן־מֵאֵת שָׁנָה וְאֶל־רַחֲם שָׁרָה אֲשֶׁר בָּלָה: ²⁰ וְלֹא־חָלַק לָבוֹ בְּהִבְטַחַת הָאֱלֹהִים כִּמְחֹסֵר אֱמוּנָה כִּי אִם־הִתְחַזַּק בְּאֱמוּנָתוֹ וַיִּתֵּן כְּבוֹד לֵאלֹהִים: ²¹ וַנִּפְשׁוּ יַדְעַת מָאֵד כִּי אֶת־אֲשֶׁר הִבְטִיחַ גַּם־יָכַל לַעֲשׂוֹתוֹ: ²² עַל־כֵּן גַּם־נִחַשְׁבָּה־לוֹ לַצִּדְקָה: ²³ וְלֹא־לְמַעַן לָבֹד כֶּתוּב הַדָּבָר הַזֶּה שֶׁנֶּחֱשָׁבָה לוֹ: ²⁴ כִּי אִם־גַּם לְמַעַנּוֹ אֲשֶׁר עֲתִידָה לְהַחֲשִׁב לָנוּ הַמַּאֲמִינִים בְּמִי שֶׁהָעִיר אֶת־יִשׁוּעַ אֲדִינּוֹ מִן־הַמֵּתִים: ²⁵ אֲשֶׁר נִמְסַר בְּעִבּוּר פִּשְׁעֵינוּ וְנִעוֹר לְבַעֲבוֹר צִדְקָנוּ: ³

Franz Eugen Schlachter német fordítása (2000):

(¹³ Denn nicht durch das Gesetz erhielt Abraham und sein Same die Verheißung, dass er Erbe der Welt sein solle, sondern durch die Gerechtigkeit des Glaubens. ¹⁴ Denn wenn die vom Gesetz Erben sind, so ist der Glaube wertlos geworden und die Verheißung unwirksam gemacht. ¹⁵ Das Gesetz bewirkt nämlich Zorn; denn wo kein Gesetz ist, da ist auch keine Übertretung.)

¹⁶ Darum ist es aus Glauben, damit es aufgrund von Gnade sei, auf dass die Verheißung dem ganzen Samen sicher sei, nicht nur demjenigen aus dem Gesetz, sondern auch dem aus dem Glauben Abrahams, der unser aller Vater ist ¹⁷ (wie geschrieben steht: »Ich habe dich zum

² Szómagyarázatok forrása: <http://ujszov.hu/text/R%C3%B3m/4> – 2019-03-27-i letöltés

³ <http://kramatgan.org/webible/#13> – 2019-02-14-i letöltés

Vater vieler Völker gemacht»), vor Gott, dem er glaubte, der die Toten lebendig macht und dem ruft, was nicht ist, als wäre es da.¹⁸ Er hat da, wo nichts zu hoffen war, auf Hoffnung hin geglaubt, dass er ein Vater vieler Völker werde, gemäß der Zusage: »So soll dein Same sein!«¹⁹ Und er wurde nicht schwach im Glauben und zog nicht seinen Leib in Betracht, der schon erstorben war, weil er fast hundertjährig war; auch nicht den erstorbenen Mutterleib der Sara.²⁰ Er zweifelte nicht an der Verheißung Gottes durch Unglauben, sondern wurde stark durch den Glauben, indem er Gott die Ehre gab²¹ und völlig überzeugt war, dass Er das, was Er verheißten hat, auch zu tun vermag.²² Darum wurde es ihm auch als Gerechtigkeit angerechnet.²³ Es steht aber nicht allein um seinetwillen geschrieben, dass es ihm angerechnet worden ist,²⁴ sondern auch um unsertwillen, denen es angerechnet werden soll, wenn wir an den glauben, der unseren Herrn Jesus aus den Toten auferweckt hat,²⁵ ihn, der um unserer Übertretungen willen dahingegeben und um unserer Rechtfertigung willen auferweckt worden ist.

Igemagyarázatok, alkalmazások

Karner Károly (fordítás és magyarázat):

13 Ábrahám vagy ivadékai nem a törvény közvetítésével kapták azt az ígéretet, hogy örökségül nyerik a világot, hanem a hiten alapuló igazság révén. 14 Mert ha a törvény alapján állók volnának az örökösök, akkor üressé válnék a hit és megsemmisülne az ígéret. 15 A törvény [Isten] haragját idézi fel s ahol nincs törvény, ott törvényszegés sincs. 16 Tehát [Isten] hit alapján [adja az ígéretet], hogy kegyelemből [nyerjük el az örökséget] s érvényessé legyen az ígéret minden ivadék számára: nemcsak azok számára, akik a törvény alapján állanak, hanem azok számára is, akik úgy mint Ábrahám, hitet tanúsítanak. 17 Mert [Ábrahám] — amaz íráshely szerint: „Sok nép atyjává tettelek téged” — atyja mindannyiunknak az előtt az Isten előtt, akinek hitt s aki megeleveníti a halottakat és azokat is mint létezőket szólítja, akik nem léteznek. 18 [Ábrahám] a reménység meghiusultakor is reménységgel hitte, hogy „sok nép atyjává” lesz a szerint az ige szerint: „Így lesz a te ivadékod!” 19 Nem tántorodott meg hitében akkor sem, amikor — hiszen csaknem százesztendőös volt már, — saját életerejét vesztett testét, meg Sára méhének elapadását vette számba. 20 Nem kételkedett hitetlenséggel Isten ígéretében, hanem mind erősebb lett a hitben, 21 Istent dicsőítette, és teljesen áthatotta a meggyőződés, hogy amit Ő ígért, azt meg is cselekedheti. 22 Azért is „számított neki igazságul”. 23 De nemcsak reá való tekintettel mondja az írás: „[igazságul] számított neki”, hanem mi miattunk is. 24 [Isten] beszámítja nekünk is, kik hiszünk Benne, aki feltámasztotta Jézust, a mi Urunkat a halottak közül. 25 Ő „a mi bűneinkért ment a halálba” és a mi megigazulásunkra támadott fel.

17. vs. v. ö. I. Móz. 17, 5. — 18. vs. v. ö. I. Móz. 17, 5. 16; 22, 18 stb. 22—23. vs. v. ö. I. Móz. 15, 6. — 25. vs. v. ö. Ezs. 53, 4—5.

13 Körülmetékedés, mint a választottság sakramentoma, törvény és az Istentől nyert ígéret elválaszthatatlanul összetartoznak, egységbe fonódnak össze a zsidó kegyesség és gondolkodás számára. Ezért az apostol is magától értetődően folytatja gondolatmenetét azzal, hogy az Istentől nyert ígéretet a hit alapján álló igazsággal hozza kapcsolatba. Ábrahám az *ígéretet* Istentől nem a törvény közvetítésével nyerte. Azaz Isten neki az ígéretet nem azért adta, mivel Ábrahám a törvény megtartása által bizonyult kiválóan kegyes férfinak. Ábrahám idejében még nem is volt meg a kinyilatkoztatott törvény, tehát nem is lehetett Ábrahám kegyességét a törvényhez mérni. Ennek ellenére ígéretet ad neki Isten. Ezt foglalja össze az apostol abban, hogy *Ábrahám vagy ivadéka örökségül nyeri a világot*. Ez az ígéret ilyen formában, ill. szószerint nincs meg az ÓSz-ben. Azonban a zsidó írástudomány azt az ígét, hogy Isten Ábrahámot sok nép atyjává teszi (I. Móz. 17, 5), általában így értette s az

apostol által ebben a fejezetben is idézett I. Móz. 15, 6-ot is úgy értelmezte, hogy annak bizonyossága szerint Ábrahám megnyerte a földet és a mennyet. Az ígélet tehát, amelyről itt szó van, nem a zsidóság világi uralomra vágyásának a beteljesedéséről szól, hanem az Isten fiainak örök „uralkodására” vonatkozik (v. ö. Jézus ígéletét Máté 5, 5). Ez az ígélet a hitből való igazsághoz van kötve, vagyis azok nyerik el, akik hit által nyertek igazságot Istennél.

14 Ellenkező esetben, ha a törvényhez volna kötve, ha tehát azok volnának az örökösök, akik „*a törvény alapján állanak*” (azaz olyanok, akik a törvény követelte cselekedetekkel és étellel igyekeznek Isten kegyelmét kiérdemelni), akkor „*üressé*”, tartalmatlanná és értelmetlenné válna a hit és megsemmisülne az ígélet. Az igazi hit lemond arról, hogy igényeket támasszon Istennel szemben. Ha igényeket támaszt, — mint ahogyan a törvény követelte cselekedetek alapján álló ember valóban igényt támaszt az Istennel szemben, — akkor már többé nem hit, nem teljesen Istenre hagyatkozás, nem teljesen *Istenben* való hit, hanem legalább is részben magunkban bízás. Akkor azután ez a magunkban bízás, a saját erőnkre, képességeinkre és teljesítményeinkre, a saját értékünkre való támaszkodás lesz az Istenhez való viszonyunknak döntő tényezőjévé. A hit „*üressé*” lett. De akkor az ígélet is „*megsemmisül*”. Mert az ígéletet bibliai értelemben az teszi ígéretté, hogy az ember annak teljesítését és beteljesedését teljesen Isten kezébe helyezi, az Ő irgalmas hatalmára bízza. Aki úgy számít, hogy valamiféle (vallás-erkölcsi) teljesítménnyel lép Isten elé és ennek a felmutatásával igyekszik elérni az ígélet beváltását, az kivette az ígéletet Isten kezéből. Nem Istenre bízza annak a teljesítését, hanem a saját teljesítményétől teszi azt függővé. Így az ígéletnek éppen az ígélet-jellege semmisül meg, pusztul el. Isten az ígéreteivel sem szolgáltatja ki magát emberek kezébe vagy emberi teljesítményeknek (v. ö. Gal. 3, 18—22).

16 Hit és kegyelem elválaszthatatlanul összetartozik, de ezeknek az összetartozása, összejátszása teszi erőssé, érvényessé az ígéletet Ábrahám minden „ivadéka” számára.

15 Hit, ígélet és kegyelem az egyik oldalon: ez Isten üdvösséget szerző akarata. A másik oldalon áll a törvény, amellyel azonnal kapcsolódik a „*harag*” és a „*törvényszegés*”. Ahol nincs törvény, ott nincs törvényszegés sem, hangoztatja az apostol. Törvény nélkül is van ugyan bűn (v. ö. 5, 13). A törvény azonban kihívja az ellenállást, a törvény rendelkezéseinek, parancsainak és tilalmainak a megszegését. Ezért idézi fel a törvény szükségképpen Isten büntetését, a bűnöst az ítélet lángjában megemésztő szent „*harag*”-ját. Tehát nem azok Ábrahám ivadékai, akik „*a törvény alapján állanak*”, hanem azok, akik ugyanúgy, mint egykor Ábrahám tette, hitet tanúsítanak. Eddig Pál elsősorban a hitnek, ígéletnek, Isten kegyelmének és igazságának elválaszthatatlan összetartozását hangsúlyozta.

17 A következőkben a hitet írja körül. A hit elválaszthatatlanul összefügg az ígérettel. Ábrahám hite is az volt, hogy hitt ennek az isteni ígéletnek: „Sok nép atyjává tettelek téged.” Hitt annak az Istennek, aki „halottakat elevenít meg és azokat is mint létezőket szólítja, akik nem léteznek.” A hit mindig arra a *kegyelmes* Istenre irányul, aki életet teremt és szavával a semmiből, a nemlétből hívja létre teremtményeit (az apostol itt olyan kifejezéseket használ, melyek a korabeli zsidó imádságban is megtalálhatók, így közismertek és a gyülekezet által vallott hitnek a kifejeződései). Ez a világfölkényes teremtmény Isten azonban nem szolgáltatja ki magát az embernek.

18 Titok és titokzatos marad a hit számára is. Ezért minden hittel úgy van, mint Ábraháméval, aki reménységgel hitt „*reménység ellenére*”. Amikor már minden reménység, minden kilátás és lehetőség meghiusult, akkor mégis reménységgel hitt. A hit mindig reménység: „teljes bizodalom, ragaszkodás a reménylett dolgokhoz, meggyőződés azok felől a dolgok felől, melyeket nem látunk” (Zsid. 11, 1). Olyan reménység a hit, hogy a kívülálló számára teljesen lehetetlennek, sőt értelmetlennek látszik: valószínűtlen és paradox.

19 Emberi szemmel nézve teljesen értelmetlen volt az Ábrahámnak adott ígélet is, hogy sok nép atyjává lesz. Ábrahám tisztában volt akkor — közel száz esztendőskorában — a saját életeterejének az elapadásával és felesége, Sára fogadó készségének az elhalásával.

21 Azonban mindez nem tántorította őt meg. Paradox hittel ragaszkodott Istenéhez, akitől az ígéretet nyerte. Hitte, hogy neki van hatalma ígéretét beteljesíteni.

20 Minden igaz hit így „*ad dicsőséget Istennek*” (ahogy a szöveg szó szerint mondja), azaz így dicsőíti Istent. Letesz arról, amit az emberi értelem és belátás lehetők vagy valószínűk minősít. Nem „kétkedik”, mert Isten ígéretében kétkedni hitelenség. Abban, amit Istentől várt, nem azt tette mértékké, és nem azt vette irányadónak, amit az emberi tapasztalat igazol. Hanem a tapasztalat ellenére is Isten ígéretének adott igazat, ahhoz ragaszkodott. Isten ígéje és ígérete így lesz a hit számára döntő tényezővé minden tapasztalással ellentétben. Ebben a hitben Isten lesz úrrá az ember felett, Isten keríti hatalmába az embert. Az ember pedig önmagáról, Isten ellen lázadó akaratáról lemondva átadja önmagát Urának engedelmes, mindent Tőle vevő és Tőle mindent elfogadó bizodalommal. Isten így lesz valóban *Isten*, világfölényes, szuverén úr, aki életre hívja a holtat és létre hívja azt, aki nincs: létre és életre hívja bennünk az új, neki engedelmes embert.

22 Ez a hit számított Ábrahámnak igazsággul. Ezt a hitet ismeri fel az apostol Ábrahámnál. A zsidó írástudomány másként értelmezte Ábrahám történetét és hitét: ott a pátriárka a zsidó kegyesség példaképe, hitével és a törvényt betöltő cselekedeteivel érdemli ki Isten kegyelmét. Viszont ma, amikor az ÓSz történeteit és elbeszéléseit beleillesztjük a saját korukba és a történeti szempont érvényesítésével vesszük azokat kritika alá, első pillanatra jogosulatlanok, sőt helytelenek látszik az ÓSz-et úgy használni és értelmezni, mint ahogy az apostol teszi. S mégis: az ÓSz kinyilatkoztatás-tartalmát nem tárja fel és nem is tudja feltárni sem a zsidó írástudomány, sem a modern kritikai tudományosság. Ezt egyedül a hit látja meg, ha úgy közelít az Íráshoz, mint az apostol. Minden egyéb szemléletmódról áll az, amit az apostol a zsidókról mond: lepel takarja el a szemet és az csak Krisztusban hull le (II. Kor. 3, 12–14). Csak akkor tárjuk fel az ÓSz igazi és tulajdonképeni tartalmát, amikor kinyilatkoztatás-tartalmát Krisztusban keressük. Ez csak Krisztusban és csak a hit számára nyilvánvaló. Ezért minden igaz hitnek ragaszkodni a kell az ÓSz-nek a hitből fakadó szemléletmódjához. Ezt alkalmazza az apostol ebben a fejezetben, de meg egyébként is.

23 Ez a szemléletmód jut kifejezésre a következőkben is: mindaz, ami az írásban előttünk van, nem a történeti tudósítás kedvéért, vagy esetleg Ábrahám érdekében van megírva, hanem *miérettünk* is.

24 Tőlünk is ugyanilyen hitet vár Isten és nekünk is ilyen hitet akar a javunkra írni. Ennek a bizodalmas, reménységből élő, paradox, alázatosan engedelmes hitnek a tartalmát írja körül az apostol avval, hogy az hit abban az Istenben, aki feltámasztotta Jézust, a mi Urunkat a halálból. Evvel a megjelöléssel teljeseedik ki a keresztyén hit valósága.

25 Az *igaz hit mindig Krisztus-hit*. Ragaszkodás ahhoz a Krisztushoz, aki halálra adta magát értünk, bűneinkért, és feltámadott a mi megigazulásunkért. Ez a hit tehát nem egyszerű elhívése annak a tanításnak, hogy Jézus meghalt a bűneinkért és feltámadott a megigazulásunkra. Sokkal több ilyen „elhívés”-nél, sőt egészen más valami. Az, hogy Krisztus értünk halt meg s hogy feltámadása a mi megigazulásunkat szolgálja, nem olyan „tanítás”, amelyet tudomásul véve fogadhatnánk el, mintegy értelmünkkel hozzájárulhatnánk s így sajátíthatnánk el. Aki bizodalmas hittel hagyatkozik az Isten Krisztusára, annak az értünk meghalt és feltámadott Krisztus lesz életét megújító, kegyelmes urává. Ekkor teljeseedik be rajtunk az Ábrahámnak adott ígéret: „*örökösök*” vagyunk, „örökösei Istennek, Krisztusnak pedig társai az örökségben, ha t. i. vele együtt szenvedünk, hogy vele együtt részesedjünk dicsőségében is” (Róm. 8, 17). Ábrahámnak ezek a fiai nem a testi leszármazás rendje szerint lesznek az örökösök, hanem hit által. A hitben ledőlnek a válaszfalak, melyek a népeket Isten színe előtt elválasztják. Ha a földi viszonylatok maradnak is, amik voltak, Isten színe előtt nincsenek zsidók és pogányok, hanem mindazok egyek a Krisztusban, akik benne hisznek (Gal. 3, 28).⁴

4 Karner Károly: **Isten igazsága**. Pál apostol levele a rómabeliekhez – Győr, 1942; 31-34. oldal

Pröhle Károly (Róm 4,1-25 egészéről összefoglalóan):

Pál apostol Ábrahám példáján mutatja meg, hogy tanítása a törvény cselekedete nélkül hit által végbemenő megigazulásról egyezik a Szentírás tanításával. A fejezet teljes egészében írásmagyarázat, és Pál gondolatmenetének fő pontjai szerint a következő öt részre oszlik.

1-8: Amikor Isten Ábrahám hitét számítja be igazságul, akkor ezzel kegyelmet gyakorol. Ezt igazolja a zsoltárból vett idézet is, amely a bűnbocsánatot nyert bűnöst mondja boldognak. A bűnbocsánatnál pedig nyilvánvaló, hogy nem emberi teljesítmény Isten megigazító ítéletének az alapja.

9-12: Istennek ez a kegyelme nemcsak Izráelre, hanem a pogányokra is kiterjed, mert hiszen Ábrahám hitét Isten akkor számította be igazságul, amikor még nem volt körülmetélve. Ez a tény mutatja, hogy Ábrahám a körülmetéletlen hívők atyja.

13-17: Ábrahámnak a hite nem is a törvénnyel, hanem Isten ígéretével van kapcsolatban. Hiszen nem a törvény, hanem az ígéret teszi őt sok nép atyjává, s ő ennek a hihetetlen ígéretnek hitt. E hit által lett minden hívőnek atyjává.

18-22: Ez a hit azonban nem Ábrahám teljesítménye. Sőt Ábrahám hite éppen arra irányul, hogy egyedül Isten ereje szünteti meg az ő tehetetlenségét. Ábrahám minden emberi reménység ellenére hitt Istenben: ez a hit tulajdoníttatik neki igazságul.

23-25: Pál apostol befejezésül kijelenti, hogy Ábrahám hitének ez a példája érvényes a Jézus Krisztusban való hitre is.

Pál apostol tehát Ábrahám példáján tisztázza, mit jelent a megigazulásnál a hit: nem az ember teljesítményét, hanem Isten üdvözítő erejébe vetett bizodalmat.⁵

Scholz László:

Most értjük meg, *miféle* hitről beszél szüntelen az apostol. Erről a hitről és mindig újra erről: *az Isten ígéreteibe kapaszkodó hitről!* Mert csak ez a hit mehet keresztyén számba és semmi egyéb. ... Amit Ábrahám kicsiben megtapasztalt, hogy miként teremti az Isten elhalt testből, elhalt méhből életet, mert ő a holtakat megeleveníti és azokat, amelyek nincsenek, mint meglévőket előszólítja, azt a *keresztyén gyülekezet* hatalmasan megtapasztalta Krisztusnak halottaiból való feltámasztása által. A keresztyén hit ezért *húsvéti hit*. Nemcsak az tartozik hozzá, hogy Krisztus engesztelőáldozati váltságahalálát elfogadja, de az is hozzátartozik, hogy a Krisztus feltámadását magáévá tegye.

Aki Istenről kevesebbet tart, mint azt, hogy ő a holtakat megeleveníti és a nem-lévőket előszólítja, az még nem látta meg az ő istenségét, az még nem adott dicsőséget neki, az még nem hisz az Istenben igazán! A hit nemcsak hogy lemondás minden érdemről, cselekedetéről, törvényből való megigazulásunkról; a hit ennél sokkalta több: *győzelem a halálon, a semmin*, azon a halálon, amelyben én vagyok, azon a semmin, ami ugyancsak én vagyok.⁶

Sólyom Károly:

Ez pedig nem egy bizonyos új vallásos tantétel, illetve annak elfogadása, hiszen ilyesféle volt elég a korabeli szünkretisztikus keleti misztériumokban, hanem azoknak élő hite, akik mint Ábrahám vállalták az „észszerűtlenséget”, hogy a gyalázat fáján kínos kereszthalállal kivégzett Jézus, az élő Isten fia, aki mindezt éppen értünk vállalta és akit Isten ennek bizonyosságaként harmadnapra feltámasztott a halálból. Aki pedig erre a kegyelmes Krisztusra

5 *Pröhle Károly: A RÓMAI LEVÉL MAGYARÁZATA 1-5. fejezet* c. jegyzet – Budapest, 1959.; 91. oldal

6 *Scholz László: Az evangélium Pál szerint* A római levél a szószéken – Budapest 1998; 30-31. oldal (Eredetileg megjelent a Lelkipásztor f.írat 1949. július-augusztusi számában)

rábízza magát, életét, holnapját, aki odaadja Néki a maga bűnös, gyalázatos életét, annak Ő kész cserébe adni a maga szent és tiszta életét és válik így életünk kegyelmes, megújító Urává, mert mindezt értünk tette.⁷

Zászkaliczky Pál:

Húsvét nélkül nagypéntek kudarc lenne, a kettő együtt viszont megváltásunk teljessége, örök életünk záloga. Isten elfogadta Jézus Krisztus nagypénteki áldozatát, s feltámasztásával igazolta, hitelesítette – világgá kiáltotta. Aki őszinte bűnbánattal letérdel a keresztt alá, annak bűnbocsánatból fakadó új élete is bizonyítja a feltámadás valóságát!⁸

Luther Márton: Megigazulásunkért támadt fel!

*Aki a mi bűneinkért halálra adatott és feltámasztatott a mi megigazulásunkért.
Római levél. 4, 25.*

Ha a bűneimet magamon nézem, megfojtanak engem. Azért hát Krisztusra kell néznem, aki bűneimet magára vette. Bűneim tehát mostmár nem rajtam, hanem Krisztuson vannak s Őt fojtogatják. Lássuk, mire mennek Vele?! Bizony földhöz verik és megölik. Uram Isten, mi lesz most Krisztussal, az én Üdvözítőmmel? Nos, jön az Isten, Krisztust előhossa a sírból és megeleveníti. Sőt maga mellé helyezi az égbe s mostantól fogva uralomra emeli mindenek fölé. Hát az én bűneim hová lettek? Fenn maradtak a golgotai gyalázat-fán. Ha ehhez hittel ragaszkodom, akkor lelkiismeretem nyugodt, mert hiszen nincsen bűnöm. Dacolok a halállal, ördöggel, bűnnel és pokollal, mikor gyötörni akar. Megteheti ugyan, mert hiszen Ádám fia vagyok. Meg kell halnom is hamarosan. De mert a Krisztus bűneimet magára vette s meghalt miattuk, halál, ördög, bűn és pokol nem árthat nékem: Krisztus erősebb náluk, nem bírnak Vele. Kitör a sírjából s földre teperi őket. Azután felmegy a mennybe, megkötözi ellenségeit s uralkodik mindeneken, mindörökké. Ezért nyugodt a lelkiismeretem. Boldogan örvendezem s nem félek többé e zsarnokoktól, mert Krisztus elvette rólam s magára vette bűneimet. Rajta pedig ugyancsak jóhelyen vannak!

*De Jézus Istennek Fia,
Ki eljött e világra,
Midőn érettünk meghala.
Bűneinktől megváltta.
A halált ő győzte meg,
Bűnösök ne féljete!
Halál fullánkja elveszett,
Nincs hatalma: örvendjete!*⁹

További (saját) megfontolások

„Dum spiro spero” – ismerjük a latin mondást: „Míg élek (lélegzem), remélek”. Eszerint gondolkodnak manapság is (ha gondolkodnak egyáltalán) oly sokan. És további kilátás nincs?! De van, ha **Isten ígéreteit mindazzal szemben is bizonyosnak** tartjuk, ami olyan „**holtbiztosnak**” tűnik, mint Ábrahám impotenciája, Sára meddősége és mindenekfölött **Jézus borzalmas halála**.

⁷ Súlyom Károly: **HÚSVÉT 2. NAPJA** Rm 4,20-25 – in: Lelkipásztor f.írat 1972. február; 126. oldal

⁸ Zászkaliczky Pál: **Vetés közben** Áhítatok és imádságok az év minden napjára – Luther Kiadó Budapest 2012; 112. oldal

⁹ D. Carl Witte (ford. Szabó József): **Jer, örvendjünk keresztyének!** LUTHER ÍRÁSAIBÓL MINDENNAPI ÁHÍTATRA – Budapest, 1990 (Hasonmás kiadás; Első kiadás: Győr 1938); 179. oldal

A **valódi hit** nem illúziókergetés, hanem minden keserves realitással számolva is **bizalom** abban az **Istenben**, aki **megbizonyítja** hűségét, szeretetét és hatalmát, és ezért fakad ebből a hitből az ÚR ígéreteinek beteljesedésével számoló **reménység** is. Ez mutatkozott meg Ábrahámnál, amikor „reménység ellenére is reménykedve hitte” (παρ’ ἐλπίδα ἐπ’ ἐλπίδι ἐπίστευσεν), hogy amit Isten „ígér, azt meg is tudja tenni” (δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι). A Római levél 4. fejezetében Pál apostol, a **hit általi megigazulást** bizonyító érvelésében összekapcsolja **Ábrahám** és **Dávid** ószövetségi példáját **Krisztus halálával és föltámadásával**, s mindezekben **Isten kegyelmének hitre ébresztő, meglevenítő hatalmát és dicsőségét** mutatja meg.

Ábrahám (korábbi nevén **Abrám**) **történetéből** idézi, majd ismétli ezt a kijelentést: „És hitt az Úrnak, és tulajdonították az őnéki igazságul” – וַיֵּאֱמָן בְּיְהוָה לֵאמֹר כִּי צָדִיק הוּא (1Móz 15,6 / Károli - héber). Megjegyzem: a „**hitt**” – אָמֵן (Hi. Perf. az אמן gyökből!) – szó egyébként itt fordul elő **első** alkalommal a Szentírásban (LXX szinte mindig a πιστεύω szóval fordítja ezt az igealakot)! Kijelölt igeszakaszunk fejezetének elején részletesebben olvashatunk erről: „Ha ugyanis Ábrahám cselekedetekből igazult meg, akkor van mivel dicsekednie, de nem Isten előtt. De mit mond az Írás? »Hitt Ábrahám az Istennek, és Isten ezt számította be neki igazságul.« Aki fáradozik, annak a bért nem kegyelemből számítják, hanem azért, mert tartoznak vele. Aki pedig nem fáradozik, hanem hisz abban, aki megigazítja az istentelent, annak a hite számít igazságnak. Ahogyan Dávid is azt az embert mondja boldognak, akinek az Isten cselekedetek nélkül tulajdonít igazságot: »Boldogok, akiknek megbocsáttattak törvényszegéseik, és akiknek elfedeztetek bűneik. Boldog az az ember, akinek az Úr nem tulajdonít bünt.«” (Róm 4,2-8). Ennek nyomán érkezik meg oda érvelésében az apostol, **alkalmazva a Krisztus-hívőkre**: „De nem egyedül érte van megírva, hogy »beszámította neki igazságul«, hanem értünk is, akiknek majd beszámítja, mert hiszünk abban, aki feltámasztotta a halottak közül Jézust, a mi Urunkat” (Róm 4,23-24).

Mit is jelent ez a „beszámított igazság” vagyis „megigazulás”? A megigazulásban / megigazításban **Isten a Szentlelke által hitre ébresztett bűnösnek Krisztus tökéletes igazságát** ajándékozza oda, merő kegyelemből, egészen. Ez a **megigazulás** (ahogy Dávid zsoltárát idézve Pál bemutatja) **egyet jelent a bűnbocsánattal** – és így **az üdvösséggel!**¹⁰

Melanchthon (1497-1560) ezt írja erről az **Ágostai Hitvallás Apológiájában**: „A bűnbocsánat elnyerése egyet jelent a megigazulással, e szerint a hely szerint: Boldogok, akiknek bűneik megbocsáttattak (Zsolt 32,1). Egyedül a Krisztusban való hittel, nem a szeretet által, nem is a szeretet vagy jó cselekedetek miatt nyerjük el a bűnbocsánatot, bár a szeretet nyomon követi a hitet. Tehát egyedül hit által igazulunk meg, úgy érve a megigazulást, hogy a bűnös igazzá lesz, vagyis újjászületik.”¹¹

Istenhez való viszonyunk rendeződése – a megigazulás – tehát nem lehetséges „tartozás alapján történő beszámítással” (a hit nem érdem!), hanem csak úgy történhet, hogy **Isten szuverén, szabad kegyelméből fakadóan „tulajdonít nekünk igazságot”**. A **megigazulás: Isten fölmentő, megszabadító ítélete** ránk vonatkozóan, **annak alapján, hogy helyettünk és értünk az Úr Jézus Krisztus elhordozta bűneink isteni kárhoztatását a kereszten** (vö. Róm 3,23-25; 8,1-3; 2Kor 5,21; 1Jn 4,10). Azt pedig, hogy Jézus kereszthalála **valóban** ezt jelenti, és nem egy tragikus bukás volt csupán, **onnan tudhatjuk bizonyosan, hogy feltámasztásával Isten igazolta Őt!** Így nyilatkoztatta ki számunkra **az Atya**, hogy **elfogadta Fiának engesztelő áldozatát**, aki az Ő üdvözítő akarata szerint adta önmagát váltságul értünk.

10 A **megigazulás** témájához lásd részletesebben: **Adámi László: „Sola fide” – egyedül hit által**
<https://www.garainyh.hu/wordtar2/Evangelikus%20lelkeszek%20igehirdetesei/Adami%20Laszlo%20irasai/A.%20L.%20Sola%20fide%20-%20egyedul%20hit%20altal.pdf>

11 **Az Ágostai Hitvallás Apológiája**, IV. cikk, 76-78., in: Konkordia Könyv, Az Evangélikus Egyház Hitvallási Iratai I. – Evangélikus Egyetemes Sajtóosztály Budapest, 1957; 94-95. oldal.

Ezt foglalja össze **hitvallásszerűen** a textusunk utolsó, valóban „**húsvéti**” mondata: „odaadatott bűneinkért /miatt/, és feltámasztatott megigazulásunkért /miatt/” (διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν! – Róm 4,25). Itt nagyon fontos rámutatni arra, hogy **az Úr Jézus „átadatott, odaadatott”** (παρεδόθη)! Az eredeti szövegben nincs is ott a „**halálra**” kifejezés (a revideált Károli-szöveg ezt, mint betoldott, értelmező szót, dőlt betűvel jelzi). Lényegében **ugyanazt** a görög szót találjuk az **úrvacsora** szereztetésének páli lejegyzésében is: „az Úr Jézus azon az éjszakán, amelyen elárultott” (παρεδίδοτο - átadatott - verb. P. praet. impf. sg. 3.) – vagyis „odaadatott”! Nem egyszerűen csak Júdás árulására kell gondolnunk itt sem tehát! **Isten adta oda Fiát** az átokhalálra „a mi bűneinkért”, és **Ő is támasztotta föl** (ἡγέρθη - fölkeltetett - verb. P. ind. aor. sg. 3.)! Vö. mindehhez ApCsel 2,23-24: „azt, aki az Isten elhatározott döntése és terve szerint adatott oda (ἔκδοτος, -ov - kiszolgáltatott), ti a törvényszegők keze által felszegeztétek és megöltétek. De őt az Isten, miután feloldotta a halál fájdalmait, feltámasztotta, mivel lehetetlen volt, hogy a halál fogva tartsa őt”; – valamint 1Pt 1,17-21: „Ha pedig mint Atyákatok hívjátok őt segítségül, aki személyválogatás nélkül ítél meg mindenkit cselekedete szerint, félelemmel töltsetek el jövevényiségetek idejét, tudván, hogy nem veszendő dolgokon, ezüstön vagy aranyon váltattatok meg atyáitoktól örökölt hiábavaló életmódotokból, hanem drága véren, a hibátlan és szeplőtelen Báránynak, Krisztusnak a vérén. Ő ugyan a világ teremtése előtt kiválasztott, de az idők végén jelent meg tiértetek, akik általa hisztek Istenben, aki feltámasztotta őt a halottak közül, és dicsőséget adott neki, hogy hitetek Istenbe vetett reménysége is legyen.”

Az értünk **megfeszített és föltámadott Krisztusba** vetett **hit által Istentől** kapott **megigazulás / megigazíttatás** számunkra az **új és örök élet kiindulópontja**. Mert ez a **hit** maga is a **nem létezőket létre hívó, holtakat megelevenítő, Krisztust föltámasztó élő Isten csodája bennünk! Soli Deo gloria!**

A bizonyosságok ünnepe

Húsvét 2. napjának igéjéről ezeket írta *Harkányi László* egykor az Evangélikus Életbe (a bevezető és záró mondatok keretében csak a fő vázlatpontokat idézem):

Húsvét második napján is ott ragyog húsvét csodálatos fénye. Ebben a fényben szólal meg mai igénk is, hogy világossá tegye egész életünket. Igénkben éles ellentét fejeződik ki: a kételkedés és a bizonyosság, a hitetlenség és a hit ellentéte. És talán így fogalmazhatnánk meg leginkább a mai ige üzenetét: húsvét a bizonyosságok ünnepe. ...

- BIZONYOS, HOGY AMIT ISTEN MEGÍGÉRT, MEG IS CSELEKEDTE. ...
- BIZONYOS, HOGY JÉZUS KRISZTUS MINDENT ÉRTÜNK TETT. ...
- BIZONYOS, HOGY ISTEN IGÉJE MINDIG NEKÜNK SZÓL. ...

Isten ajándékozzon meg minket a bizonyosságok ünnepén ígéretében való bizakodással, a feltámadott Úr Jézus Krisztusban való hittel, az ige szívvel-élettal való megértésével és cselekvésével!¹²

Főénekként a **220.** éneket ajánlom: „**Jézusunk feltámadt! / Diadala áthat / Síron, halálon**” (lásd különösen a **2.** versszakot)!

Írta / összeállította
Adámi László
Nyíregyháza

12 Evangélikus Élet, 1972. április 2.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/EvangélikusElet_1972/?pg=57&layout=s